

podsadu, sklopivši s carem Romanom primirje, a onda se okrene svom silom na srpskoğa kneza Zahariju. U tom ratu bugarske su vojske konačno pokorile Srbiju i rastjerale narod na sve strane, najviše u Hrvatsku, kuda se i Zaharija sklonio, tako da je srpske kneževine privremeno nestalo; ona postade dio ogromne bugarske države (924). Sada su obje države, Hrvatska i ona kneza Mihajla Viševića, neposredno s njome graničile, ali ih car Simeun nije napao neposredno poslije srpskoğa rata.

Hrvatska postaje kraljevinom. Oko toga vremena bijaše hrvatski knez Tomislav na visini svoje moći. Suvremeni car Konstantin Porfirogenit kaže, da je Hrvatska tada mogla da podigne na noge 100.000 pješaka i 60.000 konjanika kopnene vojske, dok je na moru imala osamdeset velikih brodova (sagina), na svakom po četrdeset ljudi i stotinu manjih (kondura) sa po deset do dvadeset momaka. Zacijelo se sada, oko godine 925., Tomislav proglasi kraljem hrvatskim (rex Chroatorum) nakon što je uglavio savez s Bizantom i primio dalmatinske gradove i otoke u svoju upravu te proširio vlast svoju na panonsku Hrvatsku i na otoke Vis, Brač i Hvar, pa konačno kad je vidio, gdje se i bugarski knez Simeun s a m okitio carskim naslovom, a tako isto uradio nešto ranije i bizantinski admiral Roman Lekapin. Tomislav učini to jamačno odobrenjem svete stolice, jer mu papa priznaje kraljevski naslov, a možda mu je poslao još i kraljevsku krunu s ostalim znakovima kraljevske vlasti. No da li je Tomislav krunjen, od koga i gdje, to ne znamo.¹ Tako se dakle preobrazi kneževina Hrvatska u kraljevinu, prva na tlu današnje habsburške monarkije, a takovom ostade bez prekida sve do danas.

Pitanje jurisdikcije spljetske nadbiskupije. Podloženjem dalmatinskih gradova i otoka papi opet je izišlo na površinu pitanje jurisdikcije spljetske nadbiskupije, u kojoj je tada snažnije nego ikad oživjela želja, da se obnovi „kako je nekoć bila“, to jest prije propasti Salone. Tada je već postojala neispravna lokalna tradicija, kao da je osnivač njezin sv. Dujam bio učenik sv. Petra i da mu se svete kosti nalaze sahranjene pod oltarom stolne crkve, dakle da je ona apostolskoğa podrijetla, pred kojom nemaju pravne

¹ Pričanje „Ljetopisa popa Dukljanina“ o Duvanjskom saboru ne može za to da bude izvorom. To je nekoć bilo mišljenje Kukuljevićevo, na koje ja ne mogu pristati.